

Kernpunten

- In deze Facts & Figures gaan we na of het bezoek aan podiumkunsten is toe- of afgenomen over de periode 2004 tot 2020. We maken hiervoor gebruik van vier edities van de Participatiesurvey (2004, 2009, 2014, 2020).
- Deze data worden onderworpen aan bi- en multivariate analyses. In de multivariate modellen controleren we of er effectief sprake is van periode-effecten, of dat deze effecten het gevolg zijn een veranderende samenstelling van de bevolking.
- Twaalf verschillende vormen van podiumkunsten worden opgedeeld in twee groepen: "theater & dans", en "show en spektakel".
- Bivariaat
 - o De participatiegraad voor podiumkunsten is hoger in 2020 dan in de vorige meetmomenten, dit is te wijten aan meer frequente participanten.
 - o Voor theater & dans vinden we dezelfde resultaten.
 - o Show en spektakel wordt in 2020 meer bezocht dan in 2004 en 2014. Ook hier is het percentage frequente podiumbezoekers hoger dan in de drie vorige meetmomenten.
- In de multivariate analyse nuanceren we de periode-effecten uit de bivariate analyse.
 - o Voor alle podiumkunsten samen, en voor show & spektakel wordt een periode-effect bevestigd in de multivariate analyse, waarbij de participatiegraad stijgt tussen 2014 en 2020, gecontroleerd voor bevolkingssamenstelling.
 - o Voor theater & dans wordt geen periode-effect vastgesteld, en worden de verschillende participatiegraden tussen de verschillende meetmomenten dus teruggebracht tot compositie-effecten. De bevolkingssamenstelling (opleidingsniveau, leeftijd en geslacht) en cultuursocialisatie hebben allen een sterke impact op deze bezoeken.
- De opleidingskloven voor show & spektakel en theater & dans worden geanalyseerd, en vertonen elk een uniek verloop.
 - o De opleidingskloof bij theater & dans evolueert door de tijd van twee kloven (waarbij de hoogopgeleiden hogere odds hebben dan de middenopgeleiden, en deze dan weer hogere odds hebben dan de laagopgeleiden) naar enkel een kloof tussen hoogopgeleiden en de rest.
 - o De opleidingskloof voor show & spektakel verandert over de tijd enkel voor de hoogopgeleiden ten opzichte van de middenopgeleiden. Deze kloof is niet statistisch significant in 2004 en 2020, maar daartussen wel. De andere kloof, tussen laagopgeleiden en middenopgeleiden is duurzaam over de vier edities, en geeft de laatste groep een hogere odds dan de eerst om te bezoeken.

Inleiding

In de Participatiesurvey peilen we naar de publieke receptieve participatie aan elf soorten van podiumkunsten en geven we respondenten ook de mogelijkheid nog andere vormen van podiumkunsten aan te geven. Alle respondenten worden gevraagd voor elk van de elf opgenomen soorten podiumvoorstellingen (en de categorie 'andere') aan te geven of voorstellingen in de zes maanden voorafgaand aan de bevraging werden bijgewoond of niet. Bij een bevestigend antwoord, wordt gevraagd hoeveel keer dit was tijdens de voorbije zes maanden. Op basis van deze frequentievragen spreken we in deze Facts & Figures verder van het occasioneel (één of twee voorstellingen in de laatste zes maanden) en frequent (drie of meer voorstellingen in de laatste zes maanden) bezoeken van podiumkunsten.

Bij het samenstellen van de lijst van podiumkunstengenres hebben we geprobeerd een evenwicht te vinden tussen het zo volledig mogelijk bevragen van de sector, eenvoudige terminologie, beleids- en theoretische relevantie en internationale vergelijkbaarheid. De lijst ontstond bij de opstelling van de cultuurparticipatiesurvey in 2003 in nauwe samenwerking met het Vlaams Theater Instituut (VTI, sinds 2015 opgegaan in het Kunstenpunt).

In tegenstelling tot andere studies (bv. Bradshaw, 1998; Sociaal Cultureel Planbureau, 2000; Pauwels, 2014) en ondanks de beleidsrelevantie van dergelijk onderscheid, maken we geen onderscheid tussen voorstellingen van professionele en amateurgezelschappen en bevragen we het bijwonen van theatervoorstellingen zonder opsplitsing naar professionaliteit van het gezelschap. Pretesten bij de Participatiesurvey 2003-2004 toonden immers aan dat respondenten vaak niet weten of het om een voorstelling van een professioneel of amateurgezelschap gaat. Dit leidt tot onnauwkeurige metingen en zou wrevel kunnen opwekken bij respondenten omdat ze niet in staat zijn hun bezoeken te categoriseren.

Ten slotte worden de vragen naar podiumkunstenbezoek aangepast aan een aantal recente ontwikkelingen binnen de sector. De voorbije twee decennia 'hybridiseerde' het aanbod en brokkelde de strikte afbakening tussen de verschillende disciplines binnen de podiumkunsten af (VTI, 2015). Binnen het theater sijpelden externe invloeden (bv. muziek in muziektheater) binnen en algemeen zagen we binnen de podiumkunsten een groei naar meer multidisciplinaire voorstellingen. In de lijst met podiumvoorstellingen wordt daarom vanaf 2014 "theater waarin meerdere disciplines (bv. dans, film, muziek, ...) worden vermengd" toegevoegd. Ook de toenemende etnisch-culturele diversiteit leidde tot het ontstaan van nieuwere genres, welke vooral bij jongeren lijken in de smaak vallen. Er werd daarom reeds in de Participatiesurvey 2014 'Street dance en urban dance' toegevoegd aan de drie reeds opgenomen genres van dansvoorstellingen .

Het bezoeken van podiumkunsten wordt in deze Facts & Figures in twee delen opgedeeld. We maken een onderscheid tussen theater & dans en show & spektakel. De voorstellingen die we hieronder verstaan, worden vermeld in de tabel 1.

Tabel 1: Hoofd- en subcategorieën podiumkunsten

Hoofdcategorie	Subcategorie
Theater & dans	Balletvoorstelling
	Hedendaagse dansvoorstelling (bv. Rosas, Vandekeybus, ...)
	Volksdans of etnische dans
	Toneelvoorstelling
	Theater waarin meerdere disciplines (bv. dans, film, muziek, ...) worden vermengd
Show & spektakel	Streetdance, urban dance, ...
	Circus
	Musicalvoorstelling
	Revue of show
	Cabaret of stand-up comedy
	Straattheatervoorstelling
Andere voorstelling	

We gebruiken in alle analyses respondenten die bevroegd werden in februari en maart, aangezien we enkel in deze twee maanden data verzamelden in 2020. Uit de voorgaande edities werden ook enkel de respondenten geselecteerd die bevroegd werden in de maanden februari en maart. Op deze manier sluiten we seizoensgebonden verschillen in participatie uit. De percentages in deze bijdrage verschillen dus van de cijfers van vorige publicaties over de drie eerste edities van de Participatiesurvey, aangezien het in deze publicatie enkel gaat over de respondenten die in februari en maart bevroegd werden.

Bivariate vergelijking

Algemene participatiegraad podiumkunsten

Het bezoek aan podiumkunsten stijgt in de laatste editie van de Participatiesurvey. In 2020 bezocht 52,4% van de respondenten een podiumvoorstelling in de voorgaande zes maanden, terwijl de vorige edities de participatiegraad niet uitstijgt boven de 44,9%. De participatiegraad ligt in 2020 dan ook significant hoger dan in de drie voorgaande edities. De stijging is niet te verklaren door een groei van het aandeel occasionele bezoekers, maar wel door een groter aandeel frequente bezoekers, zoals te zien in figuur 1 en in tabel 2. Het percentage frequente bezoekers in 2020 ligt met 22,5% aanzienlijk en significant hoger dan de percentages in de voorgaande edities (15,3%, 16,9% en 15,1%).

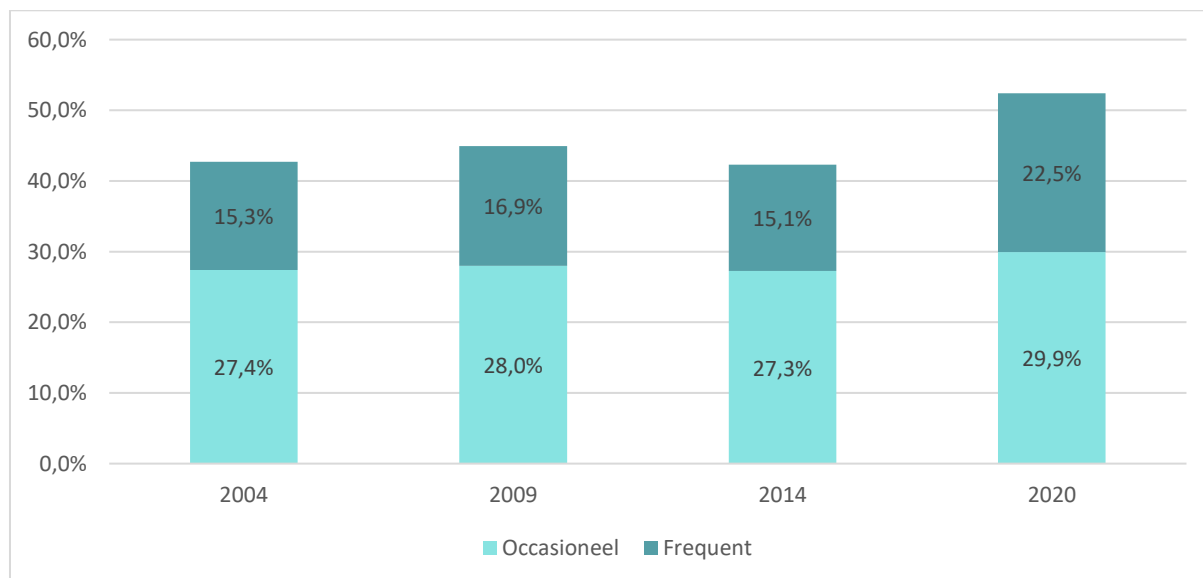
Tabel 2: Bezoek podiumkunsten (in %) in 6 maanden voorafgaand aan de bevraging (2004 - 2009 – 2014 - 2020)

	Editie survey			
	2004	2009	2014	2020
Alle podiumkunsten				
Bezoek, waarvan	42,7 * ² (4,3) ¹	44,9 * (3,3)	42,3 * (3,1)	52,4 (4,4)
Occasioneel	27,4	28,0	27,3	29,9
Frequent	15,3 *	16,9 *	15,1 *	22,5
n	516	887	990	497

¹ Cijfers tussen haakjes geven het betrouwbaarheidsinterval weer: met een waarschijnlijkheid van 95% zal het ware percentage in de populatie zich bevinden in het interval tussen 38,4 (=42,7-4,3) en 47,0 (=42,7+4,3)

² Significantie wordt aangeduid met *. * $p \leq 0,05$

Figuur 1 : Bezoek podiumkunsten algemeen in 6 maanden voorafgaand aan de bevraging ($n_{2004}= 516$; $n_{2009}= 887$; $n_{2014}= 990$; $n_{2020}= 497$)

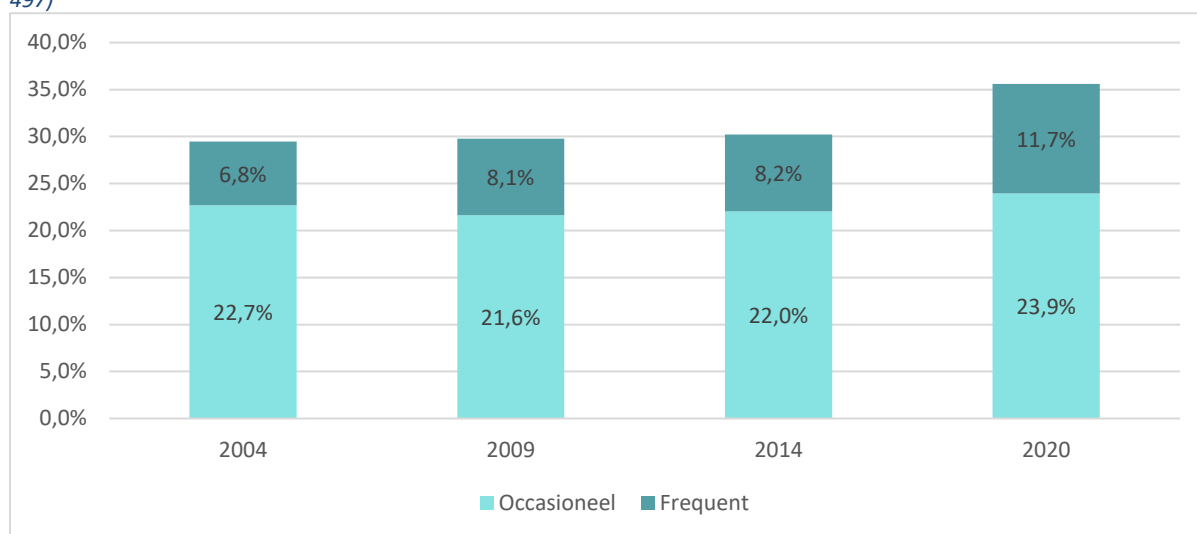
Theater & dans

Wat betreft de deelname aan theater & dans zien we een gelijkaardige tendens als bij de algemene deelname aan podiumkunsten. De algemene cijfers worden getoond in figuur 2; een verdere opdeling naar subcategorieën (alsook de significantietoetsen) worden gerapporteerd in tabel 3.

De participatiegraad in 2020 voor theater & dans is met 35,6% significant hoger dan in de vorige edities. Ook hier is deze stijging toe te schrijven aan het hoge percentage frequente podiumbezoekers. Het percentage van 11,7% frequente bezoekers in 2020 ligt significant hoger dan de percentages in de drie voorgaande edities. In de vergelijking van de subcategorieën van theater & dans merken we een daling op van het frequent bezoek aan hedendaagse dansvoorstellingen in 2020 in vergelijking met 2004 en

2009. In die twee meetmomenten bezocht 1,2% van de steekproef deze voorstellingen frequent, terwijl dit in 2020 niemand is. Naast die daling, zien we twee duidelijke stijgers. Ten eerste is er een hogere participatiegraad voor toneelvoorstellingen in 2020 (29,3%) in vergelijking met 2004 (22,9%), 2009 (24,3%) en 2014 (23,0%). Ten tweede is in 2020 het percentage occasionele bezoekers aan toneelvoorstellingen significant hoger dan in 2014 (22,9% ten opzichte van 18,1%). Voor voorstellingen waarin verschillende disciplines worden vermengd, zien we significant meer frequente bezoekers in 2020 dan in 2014, hoewel het percentage zelf laag blijft (van 0,4% naar 1,6%).

Figuur 2: Bezoek theater & dans (in %) in 6 maanden voorafgaand aan de bevraging (n₂₀₀₄= 516; n₂₀₀₉= 887; n₂₀₁₄= 990; n₂₀₂₀= 497)

Tabel 3: Bezoek hoofdcategorie en subcategorieën van theater & dans (in %) in 6 maanden voorafgaand aan de bevraging (2004-2009-2014-2020)

	Editie survey			
	2004	2009	2014	2020
Theater & dans (hoofdcategorie)				
Bezoek, waarvan	29,5 * ² (3,9) ¹	29,8 * (3,0)	30,2 * (2,9)	35,6 (4,2)
Occasioneel	22,7	21,6	22,0	23,9
Frequent	6,8 *	8,1 *	8,2 *	11,7
Balletvoorstellingen				
Bezoek, waarvan	2,3 (1,3)	2,1 (0,9)	5,2 (1,4)	3,6 (1,6)
Occasioneel	1,9	2,0	4,6	3,2
Frequent	0,4	0,1	0,5	0,4
Hedendaagse dansvoorstelling				
Bezoek, waarvan	5,6 (2,0)	6,2 (1,6)	5,3 (1,4)	5,6 (2,0)
Occasioneel	4,5	5,0	4,6	5,6
Frequent	1,2 *	1,2 *	0,6	0,0
Volksdans, etnische dansvoorstelling				
Bezoek, waarvan	4,1 (1,7)	3,2 (1,2)	2,3 (0,9)	2,6 (1,4)
Occasioneel	3,9	2,5	2,2	2,4
Frequent	0,2	0,7	0,1	0,2
Toneelvoorstelling				
Bezoek, waarvan	22,9 * (3,6)	24,3 * (2,8)	23,0 * (2,6)	29,3 (4,0)
Occasioneel	18,6	19,6	18,1 *	22,9
Frequent	4,3	4,8	4,9	6,4
Theater waarin meerdere disciplines worden vermengd				
Bezoek, waarvan	/	/	6,2 (1,5)	6,8 (2,2)
Occasioneel	/	/	5,8	5,2
Frequent	/	/	0,4 *	1,6
n	516	887	990	497

¹ Cijfers tussen haakjes geven het betrouwbaarheidsinterval weer: met een waarschijnlijkheid van 95% zal het ware percentage in de populatie zich bevinden in het interval tussen 25,6 (=29,5-3,9) en 33,4 (=29,5+3,9)

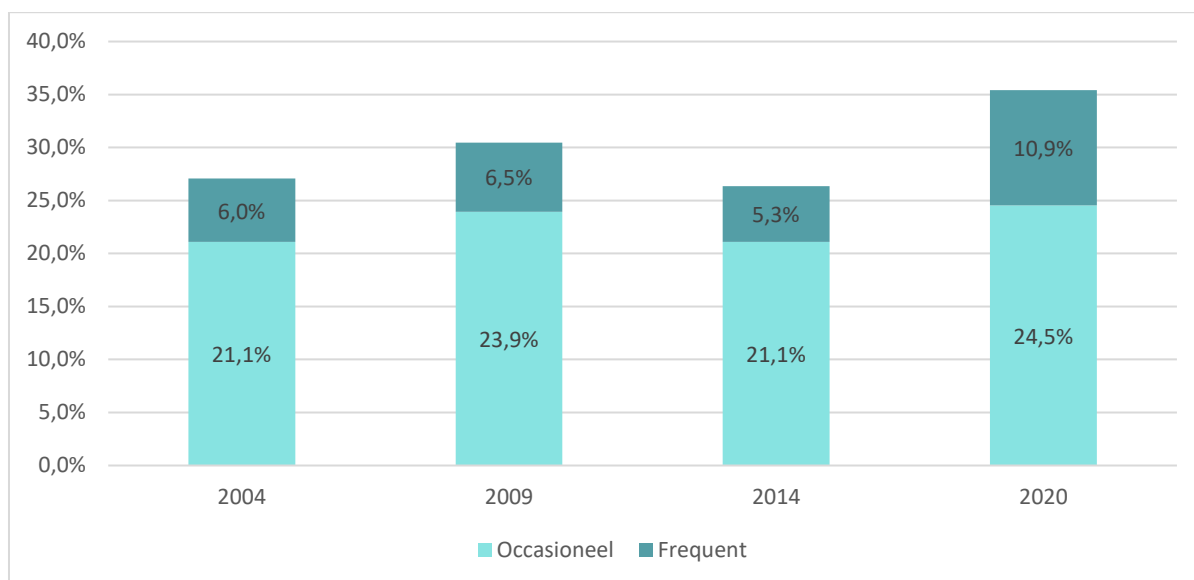
² Significantie wordt aangeduid met *. * $p \leq 0,05$

Show & spektakel

Bij show & spektakel stellen we ook een stijging in de participatiegraad vast. Dit is te zien in zowel tabel 4, waar we de cijfers ook verder opdelen in de subcategorieën van show & spektakel, als in figuur 3, waar we de participatiegraden weergeven. De algemene participatiegraad ligt met 35,4% significant hoger dan de participatiegraden van 2004 en 2014, die beiden onder de 30% liggen. Tussen 2020 en 2009 doen er zich geen significante verschillen voor. Ook in deze vormen van podiumkunsten is de stijging toe te wijzen aan het toenemend aandeel frequente bezoekers. Waar dit percentage van 2004

tot 2014 schommelt tussen 5,3% en 6,5%, stijgt het in 2020 tot 10,9%. In tabel 4 delen we deze cijfers verder op in de subcategorieën van show & spektakel. Daarbij blijft de participatiegraad steeds gelijk of kunnen we spreken van een stijging. Meer respondenten hebben circusvoorstellingen bijgewoond in 2020 (5,8%) dan in 2009 (3,5%). Het occasionele bezoek aan circusvoorstellingen ligt in 2020 (5,6%) hoger dan in 2009 (3,4%). Bij musicalvoorstellingen is er een stijging op te merken tussen 2014 en 2020: de participatiegraad stijgt van 6,7% naar 12,2%, en dit is vooral te wijten aan de significante stijging van occasionele bezoekers. Voor revues of shows is de participatiegraad in 2020 met 8,8% significant hoger dan in 2009 (5,5%) en 2014 (3,7%). Ook dit is te wijten aan de toename in occasionele bezoekers. Tot slot zien we een stijging in het bezoeken van stand-up comedy of cabaret ten opzichte van 2009 en 2014. De participatiegraad van 14,7% is significant hoger dan de 9,0% in 2009 en de 10,4% in 2014. Er is hier een stijging van het percentage frequente bezoekers, maar in vergelijking met 2009 is ook het percentage occasionele bezoekers hoger in 2020.

Figuur 3: Bezoek show & spektakel (in %) in 6 maanden voorafgaand aan de bevraging (n₂₀₀₄= 516; n₂₀₀₉= 887; n₂₀₁₄= 990; n₂₀₂₀= 497)

Tabel 4: Bezoek hoofdcategorie en subcategorieën van show & spektakel (in %) in 6 maanden voorafgaand aan de bevraging (2004-2009-2014-2020)

	Editie survey			
	2004	2009	2014	2020
Show & spektakel (hoofdcategorie)				
Bezoek, waarvan	27,1 * ² (3,8) ¹	30,5 (3,0)	26,4 (2,7) *	35,4 (4,2)
Occasioneel	21,1	23,9	21,1	24,5
Frequent	6,0 *	6,5 *	5,3 *	10,9
Street dance, urban dance				
Bezoek, waarvan	/	/	2,4 (1,0)	3,0 (1,5)
Occasioneel	/	/	2,4	3,0
Frequent	/	/	0,0	0,0
Circus				
Bezoek, waarvan	6,4 (2,1)	3,5 (1,2) *	5,6 (1,4)	5,8 (2,1)
Occasioneel	6,4	3,4 *	5,2	5,6
Frequent	0,0	0,1	0,4	0,2
Straattheater				
Bezoek, waarvan	8,5 (2,4)	8,5 (1,8)	7,4 (1,6)	9,5 (2,6)
Occasioneel	7,8	7,0	6,8	8,5
Frequent	0,8	1,5	0,6	1,0
Musicalvoorstelling				
Bezoek, waarvan	/	9,1 (1,9)	6,7 (1,6) *	12,2 (2,9)
Occasioneel	/	8,8	6,4 *	11,8
Frequent	/	0,3	0,3	0,4
Revue of show				
Bezoek, waarvan	7,7 (2,3)	5,6 (1,5) *	3,9 (1,2) *	8,8 (2,5)
Occasioneel	7,0	5,1 *	3,6 *	8,4
Frequent	0,8	0,5	0,1	0,4
Cabaret of stand-up comedy				
Bezoek, waarvan	/	9,0 (1,9) *	10,7 (1,9) *	14,7 (3,1)
Occasioneel	/	7,9 *	9,5	11,6
Frequent	/	1,1 *	1,2 *	3,0
n	516	887	990	497

¹ Cijfers tussen haakjes geven het betrouwbaarheidsinterval weer: met een waarschijnlijkheid van 95% zal het ware percentage in de populatie zich bevinden in het interval tussen 23,3 (=27,1-3,8) en 30,9 (=27,1+3,8)

² Significantie wordt aangeduid met *. * p ≤ 0,05

Resultaten multivariate analyses

Op basis van een meervoudige logistische regressieanalyse gaan we vervolgens na in welke mate verschillen tussen de meetmomenten (periode-effecten) toe te schrijven zijn aan evoluties in de samenstelling van de bevolking (bv. vergrijzing, toename van onderwijsniveau, ...). De afhankelijke variabele in deze analyses meet het al dan niet bezoeken van podiumkunsten, theater & dans en show & spektakel in de laatste zes maanden. De onafhankelijke variabelen in het model zijn enerzijds de bevroegde periode, en anderzijds de meest courante verklaringen voor podiumbezoek uit de wetenschappelijke literatuur. Periode-effecten (editie van de Participatiesurvey) kunnen aantonen hoe het aanbod of de tijdsgeest op het moment van de bevraging een impact heeft op het al dan niet bezoeken van podiumkunsten.

Het bezoek aan podiumkunsten zal getoetst worden aan de hand van vijf onafhankelijke variabelen. **Editie** vat het jaar waarop de Participatiesurvey plaatsvond. We beschikken over vier meetmomenten namelijk *2004*, *2009*, *2014* en *2020* (referentie). Voor **geslacht** onderscheiden we *man* en *vrouw* (referentie). We voegen leeftijd toe aan de analyse in zes categorieën van *14 tot 25 jaar*, *26-39 jaar* (referentie), *40-54 jaar*, *55-64 jaar*, *65-74 jaar* en *75-85 jaar*. Het **opleidingsniveau** van individuen is verbonden met sociale status, en voorspelt in voorgaand onderzoek consequent cultuurparticipatie. Hoogopgeleide individuen participeren meer aan culturele activiteiten met hoge status, en participeren breder aan cultuur dan laagopgeleiden. We vergelijken het podiumkunstenbezoek van respondenten die hoogstens een *diploma secundair onderwijs* (referentie) haalden met iedereen die *nu dagonderwijs volgt*, anderzijds iedereen die *ten hoogste een diploma lager secundair onderwijs* heeft en tot slot de *hoogopgeleiden*. Er wordt ook een variabele toegevoegd voor de **cultuurparticipatie van de ouders** in de periode dat de respondent tussen de 12 en 14 jaar oud was die het verschil maakt tussen *wel kunstenparticipatie* en *geen kunstenparticipatie* (referentie) van de ouders. Dit wordt gemeten aan de hand van vier items. Het participeren aan cultuur wordt als belichaamd cultureel kapitaal doorgegeven over generaties, via primaire socialisatie. Dit komt tot stand door tijdens de jeugd samen met de ouders aan cultuur te doen, en een voorbeeld te hebben van ouders die aan cultuur doen. Ook deze relatie wordt in internationaal sociologisch onderzoek herhaald vastgesteld.

De modellen worden als volgt opgebouwd: In model 1 vormt het basismodel waarin enkel editie wordt opgenomen. In model 2 voegen we vervolgens geslacht, leeftijd en opleidingsniveau toe om te controleren voor de bevolkingssamenstelling. In het derde en laatste model voegen we ten slotte de kunstenparticipatie van de ouders toe aan het voorgaande model. In de tabellen 5, 6 en 7 rapporteren we de odds ratio en de Nagelkerke R^2 voor de drie modellen voor 1) al dan niet bezoeken van een podium, 2) al dan niet bezoeken van een theater & dans en 3) het al dan niet bezoeken van een show & spektakel. Naarmate de Nagelkerke R^2 stijgt, wijst dit op een betere predictie van het al dan niet bezoeken van een podium.

Algemeen

Wanneer we enkel de verschillende edities in het model invoeren (model 1, tabel 5), vinden we dezelfde resultaten als in de figuren hierboven: respondenten in 2020 hebben hogere odds om podia te bezoeken dan respondenten in de drie voorgaande edities. Dit verandert echter als we andere variabelen aan het model toevoegen.

In het tweede en derde model in tabel 5 zijn de effecten voor 2004 en 2009 niet meer significant. Tussen 2014 en 2020 is er wel nog een statistisch significante stijging ($OR = 1/0,689 = 1,47$). Er is dus sprake van een periode-effect, waarbij het bezoeken van podiumkunsten in vergelijking met 2014 in een stijgende lijn zit, gecontroleerd voor de andere variabelen in het model.

Andere variabelen die een impact hebben op de odds om podia te bezoeken zijn geslacht, opleidingsniveau en leeftijd. Mannen hebben een lagere odds dan vrouwen om podia te bezoeken ($OR=0,71$), en de odds om podia te bezoeken neemt ook toe naarmate men hoger opgeleid is. In vergelijking met secundair geschoolden hebben hoogopgeleiden een 1,9 keer hogere odds om podia te bezoeken. Omgekeerd heeft de groep die het secundair niet voltooid heeft in vergelijking met de referentiegroep dan weer lagere odds ($OR=0,58$) om podiumkunsten te bezoeken. De studenten hebben met een odds ratio van 3,23 een driemaal hogere odds dan secundair geschoolden om podiumkunsten te bezoeken. Voor leeftijd vinden we dat de 15- tot 25-jarigen ($OR=0,63$) en de 75- tot 85-jarigen ($OR=0,38$) lagere odds hebben dan de referentiegroep (26- tot 39-jarigen) om podia te bezoeken. De 40- tot 54-jarigen hebben dan weer hogere odds dan de referentiegroep ($OR=1,29$) om podia te bezoeken. De bevolkingssamenstelling verklaart dus de periode-effecten die in model 1 werden gevonden voor 2004 en 2009. Tot slot hebben respondenten met ouders die aan cultuur participeerden 1,4 keer hogere odds dan respondenten waarvan de ouders dat niet deden om podiumkunsten te bezoeken. De cultuurparticipatie van de ouders blijkt voor podiumkunsten in het algemeen dus ook doorslaggevend.

Tabel 5: Logistische regressieanalyse naar het bezoeken algemene podiumkunsten tijdens de afgelopen 6 maanden in drie modellen. Gerapporteerde waarden zijn odds ratio's ($n=2.753$)

	Model 1		Model 2		Model 3	
	OR	Sig.	OR	Sig.	OR	Sig.
Constante	1,096		1,147		,955	
Editie survey (ref.: 2020)						
2004	,610	**	,779	n.s.	,794	n.s.
2009	,757	*	,852	n.s.	,876	n.s.
2014	,672	***	,664	**	,689	**
Geslacht (ref.: vrouw)						
Man			,719	***	,714	***
Opleiding (ref.: diploma hoger secundair)						
Volgt nog onderwijs			3,276	***	3,233	***
Ten hoogste lager secundair			,558	***	,584	***
Hoger onderwijs			1,932	***	1,874	***
Leeftijd (ref.: 26-39 jaar)						
15-25 jaar			,643	*	,627	*
40-54 jaar			1,257	*	1,289	*
55-64 jaar			1,253	n.s.	1,289	n.s.
65-74 jaar			,880	n.s.	,894	n.s.
75-85 jaar			,376	***	,382	***
Cultuurparticipatie ouders (ref.: geen participatie)						
Wel participatie					1,387	***
Nagelkerke R²	,008		,138		,143	

Noot: significantie wordt aangeduid met *. *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$; n.s. = niet significant

Theater & dans

Voor theater & dans wordt er in het eerste model, tabel 6, een periode-effect gevonden bij alle drie de vorige edities. In de twee volgende modellen zien we dat dit effect echter niet meer significant is. Er is dus geen periode-effect in het bezoeken van deze voorstellingen in vergelijking met 2020. Het tweede model wijst erop dat de significante effecten in model 1 toegewezen kunnen worden aan veranderingen in de samenstelling van de bevolking (compositie-effecten).

Wel van belang zijn geslacht, opleidingsniveau, leeftijd en cultuurparticipatie van de ouders. Er zijn hogere odds om deze voorstellingen te bezoeken bij hoogopgeleiden (OR=2,17), studenten (OR=4,71), 40- tot 54-jarigen (OR=1,62), 55- tot 64-jarigen (OR=1,80) en 65- tot 74-jarigen (OR=1,56). Ook respondenten met ouders die aan cultuur participeerden tijdens hun jeugd jaren hebben een hogere odds om theater & dans bij te wonen (OR=1,44). Er is een lagere participatiegraad bij laagopgeleiden (OR=0,64). Mannen (OR=0,62) en 15- tot 25-jarigen (OR=0,62) hebben dan weer lagere odds om deze podiumvoorstellingen bij te wonen dan respectievelijk middenopgeleiden en 26- tot 39-jarigen.

Tabel 6: Logistische regressieanalyse naar het bezoeken theater & dans tijdens de afgelopen 6 maanden in drie modellen. Gerapporteerde waarden zijn odds ratio's (n= 2.753)

	Model 1		Model 2		Model 3	
	OR	Sig.	OR	Sig.	OR	Sig.
Constante	,548	***	,400	***	,326	***
Editie survey (ref.: 2020)						
2004	,658	**	,873	n.s.	,881	n.s.
2009	,777	*	,897	n.s.	,915	n.s.
2014	,791	*	,827	n.s.	,854	n.s.
Geslacht (ref.: vrouw)						
Man			,629	***	,624	***
Opleiding (ref.: diploma secundair onderwijs)						
Volgt nog onderwijs			4,713	***	4,711	***
Ten hoogste lager secundair			,609	***	,642	***
Hoger onderwijs			2,231	***	2,166	***
Leeftijd (ref.: 26-39 jaar)						
15-25 jaar			,637	n.s.	,615	*
40-54 jaar			1,570	***	1,619	***
55-64 jaar			1,737	***	1,797	***
65-74 jaar			1,524	**	1,558	**
75-85 jaar			,775	n.s.	,793	n.s.
Cultuurparticipatie ouders (ref.: geen participatie)						
Wel participatie					1,435	***
Nagelkerke R²	0,005		0,120		0,127	

Noot: significantie wordt aangeduid met *. *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$; n.s. = niet significant

Show & spektakel

In model 1, tabel 7, vinden we voor 2004 en 2014 lagere odds dan in 2020 om een voorstelling van show & spektakel bij te wonen. In de twee volgende modellen verdwijnt het significante effect voor 2004, maar hebben de respondenten in 2014 nog steeds een lagere odds dan in 2020 om een voorstelling van show & spektakel te bezoeken (OR=0,65). In het tweede model wordt dus duidelijk dat er enkel voor het verschil tussen 2014 en 2020 een periode-effect is. Hierbij heeft er zich een stijging voorgedaan van 2014 tot 2020, naast de impact van de veranderende samenstelling van de bevolking. De verschillen voor 2004 en 2009 worden toegewezen aan een veranderende bevolkingssamenstelling.

Voor show & spektakel is er in vergelijking met de analyse van podiumkunsten in het algemeen en de analyse naar theater & dans geen geslachtseffect. Wel gaan meer respondenten naar show & spektakel naarmate men hoger opgeleid is (OR=1,74) of student is (OR=1,87). De groep die het secundair onderwijs niet voltooide, heeft dan weer lagere odds dan de secundair geschoolden om deze podiumvoorstellingen bij te wonen (OR=0,59). Qua leeftijdseffecten zien we dat de referentiegroep

van 26- tot 39-jarigen hogere odds hebben om deze podiumkunsten te bezoeken dan 15- tot 25-jarigen (OR=0,59), 65- tot 74-jarigen (OR=0,62) en 75- tot 85-jarigen (OR=0,25). Ook hier is de jongste groep dus minder te vinden voor podiumkunsten dan de 26- tot 39-jarigen, en participeert de oudste groep minder. Ook als we in het derde model controleren voor primaire cultuursocialisatie geeft dit een hogere odds om een voorstelling van show & spektakel bij te wonen (OR=1,34).

Tabel 7: Logistische regressieanalyse naar het bezoeken show & spektakel tijdens de afgelopen 6 maanden in drie modellen. Gerapporteerde waarden zijn odds ratio's (n= 2.753)

	Model 1		Model 2		Model 3	
	OR	Sig.	OR	Sig.	OR	Sig.
Constante	,541	***	,599	***	,512	***
Editie survey (ref.: 2020)						
2004	,654	**	,795	n.s.	,797	n.s.
2009	,819	n.s.	,913	n.s.	,922	n.s.
2014	,659	**	,639	***	,651	**
Geslacht (ref.: vrouw)						
Man			,967	n.s.	,961	n.s.
Opleiding (ref.: diploma hoger secundair)						
Volgt nog onderwijs			1,883	**	1,871	**
Ten hoogste lager secundair			,566	***	,591	***
Hoger onderwijs			1,783	***	1,736	***
Leeftijd (ref.: 26-39 jaar)						
15-25 jaar			,601	*	,586	*
40-54 jaar			1,070	n.s.	1,096	n.s.
55-64 jaar			,903	n.s.	,924	n.s.
65-74 jaar			,617	**	,624	**
75-85 jaar			,250	***	,253	***
Cultuurparticipatie ouders (ref.: geen participatie)						
Wel participatie					1,343	**
Nagelkerke R²	0,008		0,110		0,115	

Noot: significantie wordt aangeduid met *. *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$; n.s. = niet significant

Evolutie van de opleidingskloof in erfgoedbezoek

Een van de belangrijkste sociale kloven in onze samenleving bestaat er tussen laag- en hoogopgeleiden. Deze kloof manifesteert zich in zowat alle vormen van cultuurparticipatie. In dit laatste deel analyseren we de onderwijskloof inzake het bezoeken van podiumkunsten over de verschillende meetmomenten. We doen dat op basis van logistische regressies per meetmoment. Voor elk van de vier meetmomenten kijken we naar het effect van opleiding, gecontroleerd voor de effecten van geslacht en leeftijd. In deze analyses nemen we enkel de niet schoolgaande respondenten op en nemen we de middenopgeleiden als referentiegroep. We bespreken de opleidingskloof voor de podiumkunsten in het algemeen, en

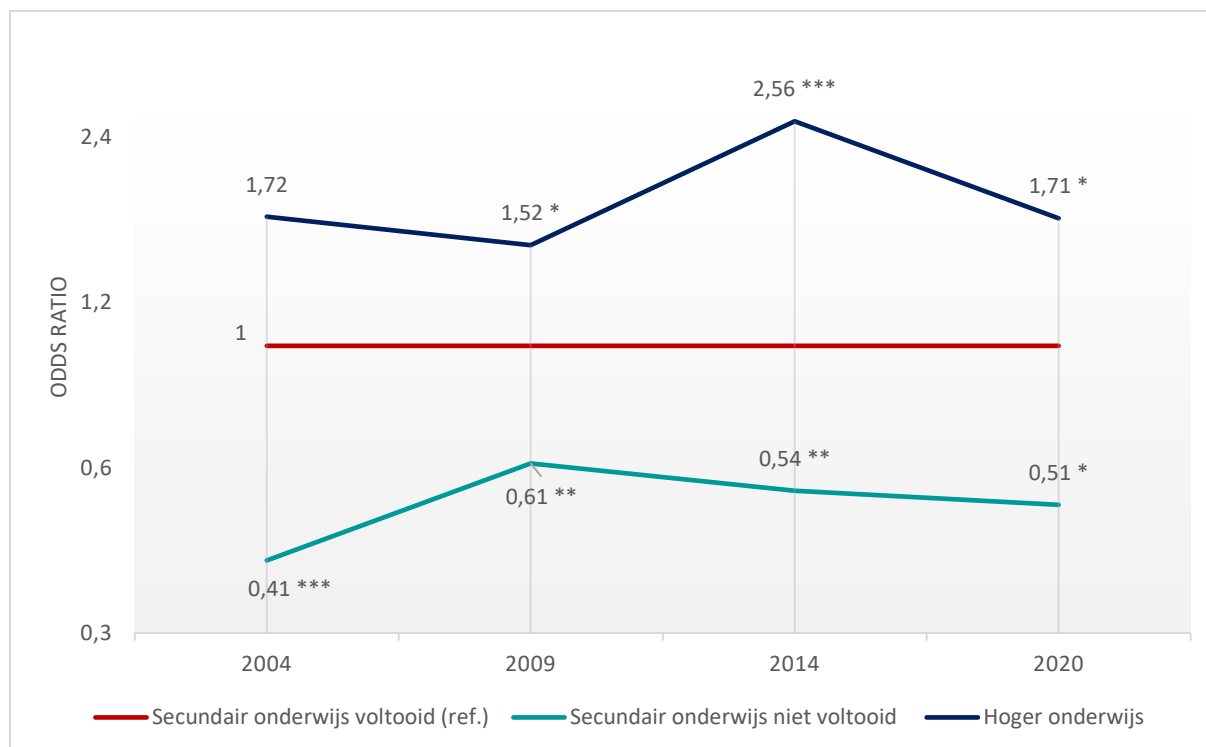
vervolgens splitsen we deze cijfers op en geven we de opleidingskloof voor enerzijds de theater & dans, en anderzijds de show & spektakel.

In figuren 4, 5 en 6 geven we de odds ratio's voor opleiding voor elk van de meetmomenten weer en duiden we voor laagopgeleiden (secundair onderwijs niet voltooid) en hoogopgeleiden (hoger onderwijs) aan of de odds ratio significant verschillend is van 1. Met andere woorden, of de odds op het bezoeken van podiumkunsten hoger of lager is dan deze voor middenopgeleiden.

Algemeen

In de vergelijking van de opleidingskloof over de tijd heen voor alle podiumkunsten samen (figuur 4) zien we sinds 2009 een tamelijk stabiele situatie, met twee duidelijke opleidingskloven. De hoogopgeleiden hebben daarbij een hogere odds om podiumkunsten te bezoeken dan middenopgeleiden, en de laagopgeleiden hebben dan weer een lagere odds om podiumkunsten te bezoeken dan deze referentiegroep. In 2004 was enkel deze laatste kloof statistisch significant met een odds ratio van 0,41. Hierna werd deze kloof smaller, om zo tussen 2009 en 2020 tamelijk stabiel te blijven. De kloof tussen hoogopgeleiden en middenopgeleiden steeg sterk tussen 2009 en 2014 (van odds ratio 1,52 naar 2,56), maar nam in onze meest recente meting weer af naar 1,71.

Figuur 4: Bezoek van alle podiumkunsten volgens opleiding: odds ratio's (analyses per meetmomenten; enkel niet-schoolgaanden: $n_{2004}=468$; $n_{2009}=794$; $n_{2014}=878$; $n_{2020}=436$)

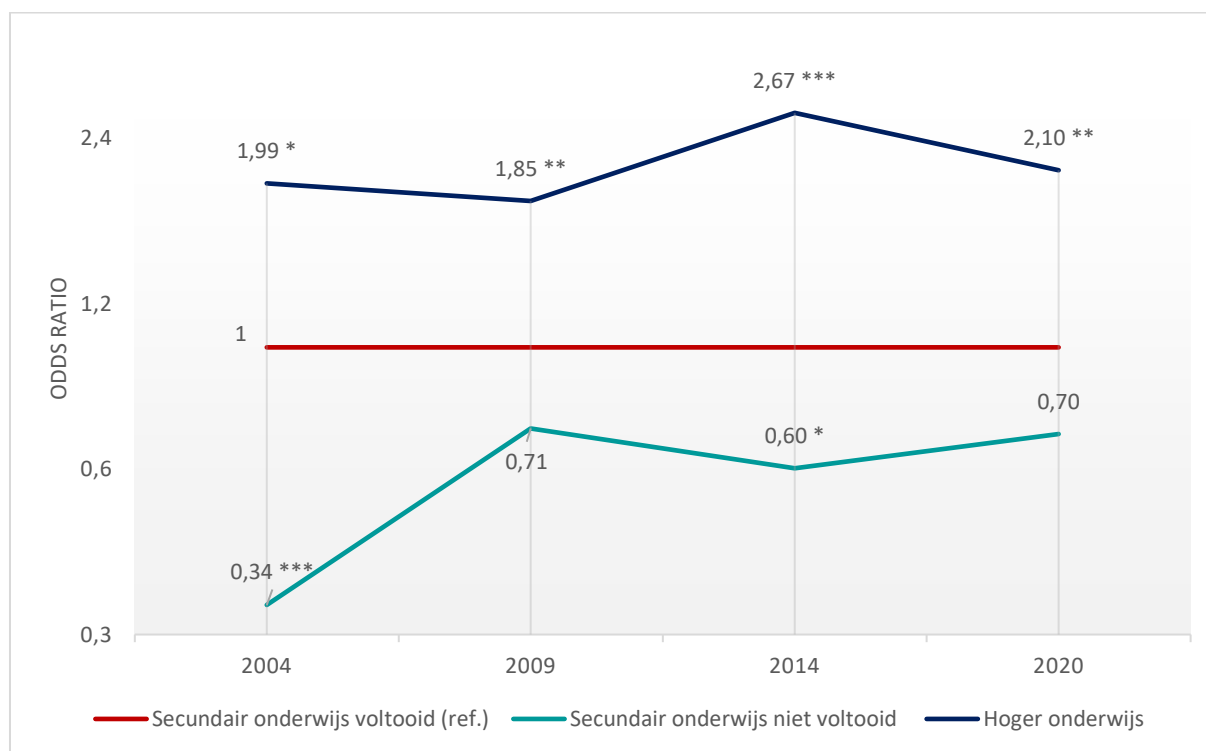

Significantie voor verschil t.a.v. referentiegroep : *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$

Theater & dans

Aangezien we in bovenstaande multivariate analyses een sterkere impact van opleidingsniveau vaststelden bij theater & dans dan bij show & spektakel, verwachten we hier een duidelijke opleidingskloof. We stellen vast in figuur 5 dat de opleidingskloof tussen hoogopgeleiden en middenopgeleiden tamelijk duurzaam tussen odds-ratio's van 1,85 en 2,67 schommelt in de hele periode van 2004 en 2020. De kloof tussen laagopgeleiden en middenopgeleiden is dan weer enkel statistisch significant in 2004 en in 2014. In 2004 werd dan ook de grootste kloof opgemeten waarbij de laagopgeleiden een drie keer lagere odds hadden dan middenopgeleiden om theater & dans te bezoeken (OR=0,34). In latere jaren werd de kloof duidelijk smaller, om in 2020 niet statistisch significant te zijn. In de laatste meting zijn de twee kloven duidelijk gereduceerd tot één kloof tussen enerzijds hoogopgeleiden en anderzijds de rest.

Figuur 5: Bezoek van theater & dans volgens opleiding: odds ratio's (analyses per meetmomenten; enkel niet-schoolgaanden: $n_{2004}= 468$; $n_{2009}= 794$; $n_{2014}= 878$; $n_{2020}= 436$)

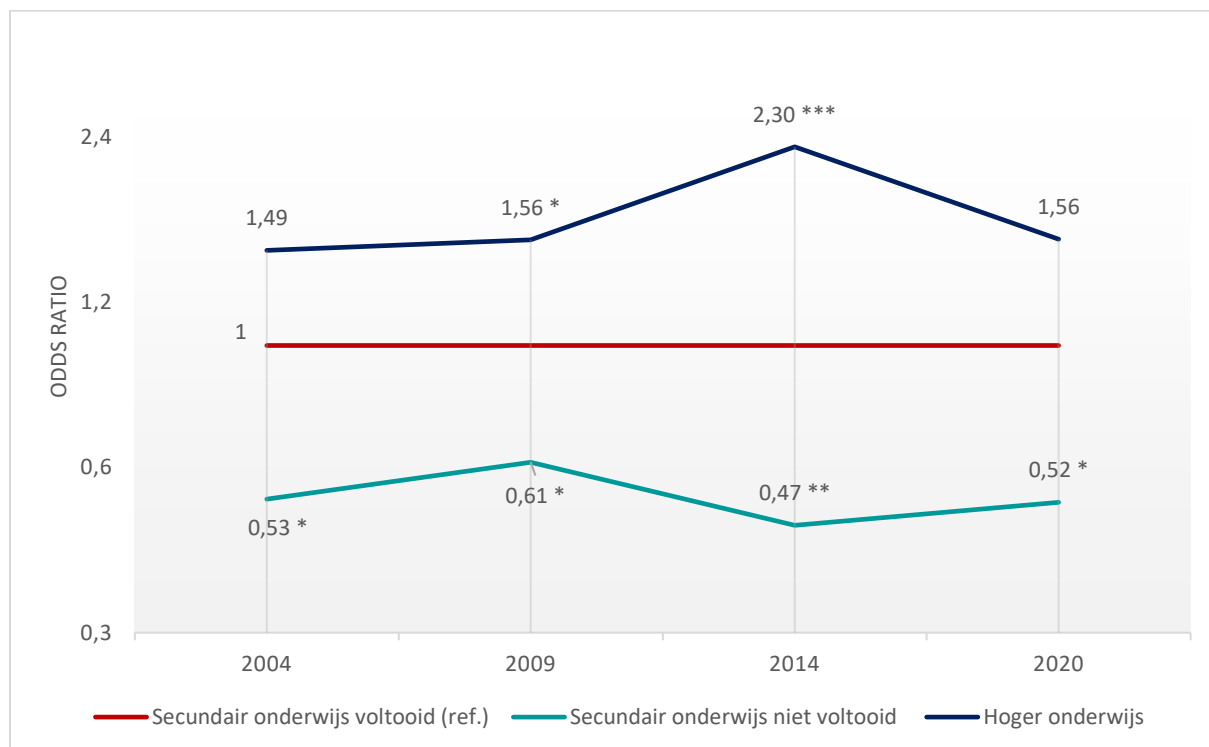
Significantie voor verschil t.a.v. referentiegroep : *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$

Show & spektakel

Voor het bijwonen van show & spektakel lijkt de opleidingskloof een andere kant uit te gaan. Voor deze vergelijking (figuur 6) merken we een tamelijk stabiele kloof op tussen laagopgeleiden en middenopgeleiden over de vier meetmomenten, waarbij de odds ratio's schommelen tussen 0,47 en 0,61, waardoor de middenopgeleiden dus een ongeveer dubbel zo hoge odds hebben om deze

podiumkunsten te bezoeken dan laagopgeleiden. In de vergelijking van middenopgeleiden en hoogopgeleiden blijkt er een kloof te bestaan in 2009 en 2014, maar in zowel 2004 als 2020 is die kloof niet meer statistisch significant. De opleidingskloof voor het al dan niet bezoeken van show & spektakel is dus in 2020 een opleidingskloof tussen enerzijds de laagopgeleiden en anderzijds de rest.

Figuur 6: Bezoek van show & spektakel volgens opleiding: odds ratio's (analyses per meetmomenten; enkel niet-schoolgaanden: $n_{2004}=468$; $n_{2009}=794$; $n_{2014}=878$; $n_{2020}=436$)

Significantie voor verschil t.a.v. referentiegroep : *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$

Samenvatting

In de bivariate analyses werd er een stijging in de participatiegraad vastgesteld voor de algemene participatie en de participatie aan theater & dans. We zien daarbij vooral een stijging in frequente podiumbezoekers. Voor show & spektakel is er een hogere participatiegraad in 2020 dan in 2004 en 2014, en het percentage van frequente bezoekers aan deze show & spektakel is in 2020 significant hoger dan in de vorige drie meetmomenten.

In de multivariate analyse wegen we af of deze trends echte periode-effecten zijn of te wijten zijn aan veranderingen in de bevolkingssamenstelling. De multivariate analyses tonen een stijging in de algemene participatiegraad, en in de participatiegraad aan show & spektakel van 2014 naar 2020. Hier is dus een stijgend periode-effect. Voor theater & dans worden er in het multivariate model geen

significante periode-effecten gevonden, wat dus wijst op compositie-effecten die de stijging in de bivariate analyses verklaren.

Het bezoeken van podiumvoorstellingen blijkt bovendien in hoge mate gebonden aan het opleidingsniveau (hoe hoger opgeleid hoe vaker) en aan cultuursocialisatie in de thuisomgeving. Voor de algemene analyse en theater & dans vinden we een hogere odds om deze te bezoeken bij vrouwen dan bij mannen. Bij theater & dans ligt de participatie bij de 40 tot 74-jarigen hoger dan bij de 26 tot 39-jarigen. Bij show & spektakel blijkt de 26 tot 40-jarige groep vaker dan de 65-plussers podia te bezoeken. De allerjongste groep (15 tot 25 jaar oud) heeft, weliswaar gecontroleerd voor opleiding, in alle analyses lagere odds om podia te bezoeken.

De opleidingskloven voor theater & dans en show & spektakel verschillen duidelijk van elkaar. Voorstellingen van show & spektakel hebben in 2020 een kloof tussen de laagopgeleiden en de rest, terwijl er bij theater & dans in 2020 enkel een kloof is tussen enerzijds hoogopgeleiden en anderzijds middenopgeleiden en laagopgeleiden. Er is ook een ander verloop bij de opleidingskloven over de voorbij jaren. Bij theater & dans waren er in 2004 duidelijk twee kloven, waarbij de laagopgeleiden drie keer lagere odds hadden dan middenopgeleiden om te bezoeken. Die kloof wordt vervolgens kleiner en niet statistisch significant in 2009, om iets groter te worden in 2014, en terug te verdwijnen in 2020. De kloof tussen hoogopgeleiden en middenopgeleiden voor theater & dans blijft tamelijk constant over de tijd. Bij show & spektakel is er een tamelijk constante kloof tussen middenopgeleiden en laagopgeleiden sinds 2004. Voor het verschil tussen middenopgeleiden en hoogopgeleiden is er geen kloof in 2004. Hierna groeit de kloof tot een odds-ratio van 2,3 in 2014, om weer te verdwijnen in 2020.

Referenties

- Bradshaw, T. (1998). *1997 Survey of public participation in the arts. Summary report*. Washington D.C.: National Endowment for the Arts.
- Pauwels, G. (2014). *Meting van cultuurparticipatie in de SCV-survey*. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering.
- Sociaal Cultureel Planbureau (2000). *Sociaal en Cultureel Rapport 2000. Nederland in Europa*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Vlaams Theater Instituut (2015). *Landschapstekening podiumkunsten*. Brussel: VTI.